

Miljöbokslut 2017

Innehållsförteckning

Inledning	4
Sammanfattat resultat för 2017	4
En god bebyggd miljö	4
Begränsad klimatpåverkan	4
Grundvatten av god kvalitet	5
Giftfri miljö	5
Hav i balans, levande kust och skärgård och ingen övergödning.....	5
Ett rikt växt- och djurliv	5
Målstruktur.....	6
Vision Värmdö 2030.....	6
Inriktnings- och effektmål	6
Inriktningsmålet - En hållbar kommun	6
Lokala miljömål	8
Styrdokument på miljöområdet	9
Miljömiljonen 2017.....	9
En god bebyggd miljö	9
Styrdokument	10
Nybyggnation	12
Trafikinфраstruktur	13
Gång- och cykelvägar.....	14
Avfallshantering	15
1. Begränsad klimatpåverkan	16
Styrdokument	16
Miljövänliga fordon.....	18
Hållbar energi	19
Upphandling	19
Energi- och klimatrådgivning.....	20
Miljönätverk	20
2. Grundvatten av god kvalitet	21
Styrdokument	21
Vatten och avlopp	21
Käppalaförbundet	22
3. Giftfri miljö.....	22
Styrdokument	23
Miljöcertifiering	23
Förorenade områden.....	23
Minskad användning av farliga ämnen vid bygg och anläggning.....	24
4. Hav i balans, levande kust och skärgård, ingen övergödning.....	24
Styrdokument	24
Inventering av enskilda avlopp.....	24
Race for the Baltic	25
5. Ett rikt växt- och djurliv	25
Styrdokument	25
Skyddade naturområden	25
6. Förteckning över styrdokument.....	26

Inledning

Värmdö kommun ska medverka till omställningen till ett hållbart samhälle. För att detta ska kunna uppnås krävs en samverkan på flera olika plan; internationellt, nationellt, regionalt samt lokalt. Det lokala arbetet inom kommunen sker på flera olika nivåer och inom olika verksamheter.

Värmdö kommun har en omfattande energi- och klimatpolicy, ett särskilt miljöprogram för utvecklingen av Gustavsberg samt sex lokala miljömål. Dessa övergripande, strategiska miljödokument ska tillsammans med ytterligare styrdokument på området ge vägledning om vad samt hur Värmdö kommun ska arbeta för att bidra till en hållbar samhällsutveckling. Årligen följs arbetet upp i ett miljöbokslut. Uppföljningsstrukturen följer de sex lokala miljömål som kommunen antog 2016.

För 2017 avdelades särskilda budgetmedel, den så kallade miljömiljonen, som bland annat omfattat en genomlysning av kommunens samtliga styrdokument på miljöområdet. Med utgångspunkt från en omvärldsanalys har en aktualitetsprövning gjorts av styrdokumentet. Genomlysningen omfattar även framtagandet av en resurshushållningspolicy, vilken beräknas kunna beslutas under 2018.

Sammanfattat resultat för 2017

Det sammanfattade resultatet för miljöbokslutet för 2017 visar på en fortsatt konkretisering av kommunens vision om en hållbar utveckling. Detta har bland annat skett genom den genomlysning som genomförts av kommunens styrdokument på området, vilken ska säkerställa följsamhet till lagar och direktiv samt att styrdokumentet bidrar till de lokala miljömålen uppfyllelse.

En god bebyggd miljö

Uppföljningen av miljömålet om en god bebyggd miljö för 2017 visar på en fortsatt stark utveckling. Kommunens tätorter, framför allt centrala Gustavsberg, ser en kraftig nybyggnation av bostäder. För Gustavsbergområdet finns ett särskilt miljöprogram som bygger på ekologisk, social, ekonomisk och fysisk bärkraft och kopplar till miljömålen.

Nöjdheten för resenärerna med Nacka- och Värmdöbussarna är låg, och uppgår till 2017 till 54 procent. Under 2017 har en förstärkning av kollektivtrafiken i kommunen dock skett, vilket är av vikt för att stärka bussens attraktivitet i förhållande till bilen. Viktiga komplement är vidare ett sammanhängande och gent gång- och cykelvägnät samt infartsparkeringar i kollektivtrafiknära lägen.

Begränsad klimatpåverkan

Utvecklingen inom målsättningen om en begränsad klimatpåverkan går åt rätt håll. Utfasningen av oljepannor ur uppvärmningen av kommunens fastigheter bedöms kunna uppnås till år 2020, vilket är tio år innan det mål kommunfullmäktige satt. Under 2017 togs ytterligare två oljepannor ur drift, vilket gör att fem kvarstår.

Under 2017 beslutades att Värmdö även fortsatt ska ingå i samverkansöverenskommelse om energi- och klimatrådgivning i regionen. Den övergripande målsättningen är att bidra till en minskad energianvändning och klimatpåverkan genom information och

kunskapsspridning om effektiv energianvändning samt hållbara lösningar avseende energi och transporter för privatpersoner, företag och organisationer. Inom ramen för samverkan bedriver kommunen bland annat uppsökande verksamhet och rådgivning.

Grundvatten av god kvalitet

Utbyggnad av kommunalt VA är kommunens enskilt största miljöinsats och har fortgått enligt plan även under 2017. Utbyggnaden är en viktig del i att skydda grundvatten och minska övergödning. Dock har medborgarnas förtroende för kommunens verksamhet inom området sjunkit, vilket sannolikt till del beror på förekomsten och debatten avseende genomförda bräddningar.

Värmdö kommun ingår i Käppalaförbundet, vilket gör att delar av kommunens avloppsvatten renas vid Käppala reningsverk. Reningsverket fyller en viktig miljöfunktion och har under 2017 behandlat sammanlagt cirka 53 miljoner m³ avloppsvatten. I verket kan cirka 99 procent av organiska föroreningar, 97 procent av fosfor och 80 procent av kväve renas bort.

Giftfri miljö

Miljömålet anger att barns hälsa och miljö ska vara i fokus. För att verka mot denna målsättning är sammanlagt 19 verksamheter, varav två tillkommit under 2017, anslutna till miljöcertifieringen Grön Flagga. Lövhamra förskola nominerades till årets Grön Flagga-förskola, med slutgiltig placering som tredje bästa förskoleverksamhet.

Under året har vidare cirka 4 200 barn och vuxna deltagit i Håll Sverige Rents aktion mot nedskräpning, som syftar till att förskolor, skolor och privatpersoner ska plocka skräp för att skapa en trevligare och renare närmiljö. I samband med aktionen arbetar många förskolor och skolor också pedagogiskt med frågor om nedskräpning, återvinning och konsumtion.

Hav i balans, levande kust och skärgård och ingen övergödning

Värmdö kommun ska verka för att det hav som omger oss ska vara i balans. Den enskilt viktigaste åtgärden inom detta område har varit en utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp samt inventering av enskilda avlopp. Under 2017 har kommunen kontaktat 1 400 fastighetsägare med information om inventering. Målsättningen är att samtliga fastigheter med små avlopp ska ha inventerats till år 2020.

Kommunen deltar i projektet Race for the Baltic, som syftar till att återställa Östersjön. Inom ramen för projektet har det under 2017 tagits fram en så kallad blå strategi, en åtgärdsplan och arbete har påbörjats med framtagandet av en handlingsplan. Projektet har deltagit i ett inventeringsarbete på Svartsö, Nämndö och Träskö.

Ett rikt växt- och djurliv

Värmdö kommun har stora områden med skyddad natur, naturreservat och skyddad våtmark. Under året har två nya naturreservat tillstyrkts av Värmdö kommun, vilket gör att kommunen nu har 46 reservat. Andelen skyddad natur är jämförelsevis hög.

Målstruktur

Värmdö kommuns målsättningar inom miljöområdet finns på flera olika nivåer och spänner över kommunens alla verksamheter. I enlighet med kommunens styrmodell tar målsättningarna sin utgångspunkt i Vision Värmdö 2030, som antogs av kommunfullmäktige 2009. Till varje mandatperiod antar kommunfullmäktige ett antal inriktningsmål, där ett av målen handlar om en hållbar kommun. Till inriktningsmålet sätter sedan berörda nämnder effektmål som ska verka för inriktningsmålet uppfyllande.

Utöver den målstruktur som omfattas av inriktningsmål och effektmål, finns inom miljöområdet även sex lokala miljömål som antagits av kommunfullmäktige 2016. Strukturen för de lokala miljömålen följer den uppbyggnad som finns på nationell och regional nivå.

Under 2017 har ett arbete påbörjats med en översyn av kommunens styrdokument, däribland inom miljöområdet. Detta arbete kopplar till det budgetuppdrag som har lämnats till kommunstyrelsen inom den så kallade miljömiljonen, vilket bland annat omfattar framtagandet av en resurshushållningspolicy¹. Översynen pågår parallellt med framtagandet av detta miljöbokslut och återspeglas därmed inte av uppföljningen för 2017 års verksamhet.

Vision Värmdö 2030

Värmdö kommuns miljöarbete har sin utgångspunkt i Vision Värmdö 2030 – Skärgårdens mötesplats, som antogs av kommunfullmäktige 2009. Av visionen framgår exempelvis:

Värmdö – skärgårdens mötesplats – präglas av en hållbar tillväxt. Vi tar oss an framtidens utmaningar och möter morgondagen med entusiasm och stort ansvarstagande. Tillsammans skapar vi ett modernt samhälle som i alla aspekter är ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart för generationer framåt. Vi främjar en samhällsutveckling som värnar om naturens resurser och som innebär förändringar i vårt sätt att leva.

Inriktnings- och effektmål

Inför varje mandatperiod fastställer kommunfullmäktige ett antal inriktningsmål. Till dessa ska sedan respektive nämnd knyta effektmål som ska bidra till inriktningsmålet uppfyllelse.

Inriktningsmålet - En hållbar kommun

Ett av kommunfullmäktiges inriktningsmål har bäring på miljöarbetet; En hållbar kommun. Målet lyder:

Vi ska ge förutsättningarna att utveckla Värmdö kommun, så att en omställning till en mer hållbar livsstil underlättas. Vi vill skapa ett modernt samhälle som i alla aspekter är ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart för generationer framåt. Värmdö kommun ska vara attraktiv och berikande att vistas och arbeta i. Vi vill erbjuda en livskraftig skärgårdskommun där naturens lugn möter pulserande

¹ Resurshushållningspolicyn beräknas kunna beslutas under andra halvåret 2018.

lokala samhällen, där vårt kulturarv tas tillvara.

Under 2017 har sex nämnder antagit sammanlagt tolv effektmål som är kopplade till inriktningsmålet en hållbar kommun. För 2017 har detta inriktningsmål bedömts vara delvis uppfyllt. Dock mäter flertalet av effektmålen aspekter av social och ekonomisk hållbarhet, vilket gör att målanalysen blir missvisande i ett miljöbokslut.

Av de nämnder som antagit effektmål kopplade till inriktningsmålet En hållbar kommun har kommunstyrelsen, tekniska nämnden samt bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden mål som helt eller delvis avser ekologisk hållbarhet.

Kommunen ska ha en balanserad och stark ekonomi, säkerställa att naturkapitalet tas tillvara och ständigt utveckla socialt ansvarstagande (kommunstyrelsen)

Kommunstyrelsens effektmål om en hållbar kommun omfattar samtliga aspekter av hållbarhet. Ingen av de indikatorer som kopplar till effektmålet mäter ekologisk hållbarhet och redovisas därmed inte i detta miljöbokslut.

Antalet anslutna kunder till kommunens VA-nät ska öka (tekniska nämnden)

Utfallet för 2017 är 128 nyuppsatta vattenmätare, där en vattenmätare kan försörja ett flerbostadshus och därmed innefatta flera abonnenter. Totalt under 2017 har 615 nya kunder anslutits till kommunens VA-nät. Nämnden har bedömt att effektmålet är uppfyllt för 2017.

	Indikator	Utfall	Kommentar
↗	Antal nyuppsatta vattenmätare (enskilda- och flerbostadshus)	615	2017 sattes 128 nya vattenmätare upp, med sammantaget 615 nya kunder till kommunens VA-nät.

Minskad andel uppvärmning av kommunens verksamhetslokaler med fossila bränslen, olja (tekniska nämnden)

Två oljepannor har tagits bort under 2017, med målsättningen att färdigställa de återstående fem objekten innan 2020. Kommunfullmäktige har beslutat att all uppvärmning med fossila bränslen ska vara utfasade till 2030. Nämnden har bedömt att effektmålet är uppfyllt för 2017.

	Indikator	Utfall	Kommentar
↘	Andel konverterade/ombyggda värmeanläggningar	15 %	En oljeanläggning, med två oljepannor, har tagits bort under 2017. Detta motsvarar en minskning med 15 %.

Alla fastigheter i Värmdö kommun med små avlopp ska ha inventerats vid utgången av 2020 (bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Under 2017 har information om inventering skickats ut till 1 400 fastigheter och nämnden har därmed bedömt att målet är uppfyllt.

	Indikator	Utfall	Kommentar
↗	Under 2017 ska 1000 fastigheter med små avlopp ha inventerats	1 400	1 400 skrivelser till fastighetsägare har skickats ut.

Fastighetsägare och samfällighetsföreningar ska informeras proaktivt om gällande bestämmelser om ny-, om- och tillbyggnader, miljöhänsyn samt andra regler inom nämndens verksamhetsområde (bygg-, miljö- och hälsoskydds nämnden)

Den 28 september genomfördes två seminarier i kommunhuset där samtliga verksamheter inom nämndens ansvarsområde informerade om gällande bestämmelser, lagstiftning och de vanligaste ärendena. Vid det första seminariet deltog 44 personer och vid det andra seminariet 25 personer. Deltagarna lämnade positiv återkoppling.

Nämnden anser att det är viktigt med tillgänglighet och transparens. Under 2017 har två föreningar och flertal personer tagit initiativ till möte med nämndens ordförande i syfte att diskutera strandskyddsfrågor, olika ärenden och gällande lagstiftning. Vid mötena har även representanter från förvaltningen deltagit.

Nämnden har bedömt att effektmålet är uppfyllt för 2017.

	Indikator	Utfall	Kommentar
→	Seminarium – öppet hus	1	Seminarierna har genomförts den 28 september.
—	Då fastighetsägare och samfällighetsföreningar önskar information ska nämnden medverka till sådant informationsmöte i proaktivt syfte	100 %	För de föreningar och personer som önskat träffa nämndens ordförande under året har möte genomförts.

Lokala miljömål

Kommunfullmäktige fattade 2016 beslut om sex lokala miljömål för Värmdö kommun. Miljömålen utgår från de miljö kvalitetsmål som riksdagen har beslutat om samt Värmdös specifika förhållanden.

De lokala miljömålen beskriver Värmdö kommuns vision och prioriterade områden inom miljöarbetet, men har koppling till samtliga femton nationella miljö kvalitetsmål som kommunen är ålagd att arbeta med.

Värmdö kommuns lokala miljömål är:

- En god bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan
- Grundvatten av god kvalitet
- Giftfri miljö
- Hav i balans, levande kust och skärgård och ingen övergödning
- Ett rikt växt- och djurliv

Det första miljömålet, om en god bebyggd miljö, över överordnat resterande mål. Denna struktur är i linje med det regionala miljömålssamarbetet i länet. Värmdö kommun har, baserat på de lokala förutsättningarna, valt att lyfta fram målet om grundvatten, till förmån för ett lokalt miljömål kring frisk luft. I övrigt följer Värmdös prioriteringar av de lokala miljömålen till stor del det regionala miljömålsarbetet. I Stockholms län finns

strategier framtagna för hur arbetet med de regionala miljömålen bör bedrivas.

På regional nivå bedöms samtliga av kommunens miljömål, förutom begränsad miljöpåverkan, som inte uppnådda. De bedöms inte heller som möjliga att uppnå till år 2020 med befintliga och beslutade styrmedel och åtgärder. Målet om begränsad klimatpåverkan har, till skillnad från resterande miljömål, år 2050 som målar. Detta mål bedöms enbart på nationell nivå, där inte heller detta mål bedöms vara möjligt att uppnå.

Styrdokument på miljöområdet

Värmdö kommun har i dagsläget ett 30-tal styrdokument på miljöområdet. En redogörelse för ett urval av dessa, vilka bedöms ha tydligast koppling till kommunens miljö- och hållbarhetsarbete, presenteras inom ramen för respektive miljömål.

Miljömiljonen 2017

I budget för 2017 avsatte kommunfullmäktige 1 mnkr för miljöarbetet genom den så kallade miljömiljonen. Två projekt genomfördes under 2017. Det ena projektet avsåg framtagandet av en serie korta filmer om Värmdö kommuns miljömål i syfte att tydliggöra kommunens prioriteringar inom miljöområdet. Formatet valdes för att informationen skulle vara tillgänglig och lättbegriplig och ska utgöra en illustrativ beskrivning av kommunens målsättningar ur ett miljöperspektiv. Filmerna skapades för att förmedla känsla och aktivitet samt öka lusten hos tittarna att ta reda på mer. Utöver landskapsvyer består filmerna av scener där människor lever och verkar i kommunen på hållbara vis. Filmerna lanserades för allmänheten på Värmdö kommuns Instagram-konto och senare även via Facebook. Filmerna finns numer tillgängliga på kommunens hemsida.

För att säkra att gällande lagar och direktiv följs samt att kommunens styrdokument bidrar till uppfyllandet av kommunens miljömål beslutades att en genomlysning av kommunens styrdokument på miljöområdet skulle genomföras inom ramen för miljömiljonen. Genomlysningen omfattade en omvärldsanalys inom området miljö och klimat, med analyser av kommunens befintliga styrdokument samt framtida behov utifrån mål och lagstiftning såväl genom EU, nationellt, regionalt samt lokalt. Med omvärldsanalysen som grund har därefter en aktualitetsprövning av samtliga befintliga miljörelaterade styrdokument skett. Kopplat till översynen av styrdokument kommer även budgetuppdraget om framtagandet av en resurshushållningspolicy att genomföras.

En god bebyggd miljö

En god bebyggd miljö tar till vara på Värmdös unika miljö och förhållanden och ger en god och hälsosam livsmiljö. Byggande sker i kollektivtrafiknära lägen i tätorter och väl belägna förändringsområden så att välfungerande lokalsamhällen med närhet och mötesplatser kan fortsätta att utvecklas. Infrastrukturen ska stödja denna utveckling och bidra till ett robust och hållbart samhälle genom en medveten planering. Bebyggelse ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Det innebär att miljö- och naturvärden bibehålls och är nära och tillgängliga för invånarna. Våra samhällen ska också medverka till en bra regional och global miljö samt till att tillvarata kulturvärden.

Styrdokument

Avfallsplan

Kommunfullmäktige antog 2014 avfallsplan samt avfallsföreskrifter, vilka tillsammans utgör kommunens renhållningsordning. Avfallsplanen ska följas upp årligen samt, för ett fåtal mål och aktiviteter, vid behov. Som framgår av avfallsplanen ska denna ses över vart fjärde år, vilket sker inom ramen för den översyn av styrdokument som pågår.

Avfallsplanen tar sin utgångspunkt i EU:s avfallsdirektiv samt i nationell lagstiftning. I enlighet med direktivet ska avfall hanteras som en resurs och behandlas enligt en avfallshierarki som beskriver i vilken ordning avfall ska hanteras. Enligt denna hierarki ska avfallsmängden i första hand minimeras och i sista hand deponeras.

I avfallsplanen finns fem målsättningar, till vilka femton delmål samt en handlingsplan för målens uppfyllande har kopplats. Strukturen följer avfallshierarkin. De fem målen i planen är:

- Förebygga uppkomst av avfall och nedskräpning
- Öka återanvändningen
- Öka återvinningen av material och energi
- Öka insamlingen av farligt avfall
- Förbättra service, insamling och arbetsmiljö

Fastighets- och lokalpolicy

Fastighets- och lokalpolicyn antogs 2016 och syftar till att säkerställa att den långsiktiga planeringen av kommunens lokalbehov sker effektivt. Policyn beskriver hur kommunen genom att hushålla med resurser kan bidra till en hållbar framtid och skapa långsiktigt hållbara fastigheter och miljöer.

Policyn anger bland annat kommunens fastigheter ska byggas energi- och resurssnålt med minsta möjliga miljöstörning samt med låg livscykelkostnad. En minskad energianvändning, sunda materialval och en minskad miljö- och klimatpåverkan ska därför eftersträvas vid såväl ny-, om- eller tillbyggnation liksom vid underhållsrenoveringar av kommunens lokaler.

Värmdö kommuns lokaler ska uppfylla kraven på att förebygga olägenhet för människors hälsa vilket bland annat innebär att de ska ha en god luftkvalitet samt en god ljus- och ljudmiljö. Ändringar och energieffektiviseringar ska genomföras med hänsyn till god inomhusmiljö. I enlighet med policy ska det eftersträvas att all utomhusmiljö ska vara inbjudande, välskött, trygg och tillgänglig.

Grönstrukturplan för Gustavsberg

År 2014 beslutade kommunfullmäktige om en grönstrukturplan för Gustavsberg. Planen definierar Gustavsbergs gröna karaktärer och visar områden med höga värden inom natur, rekreation och kulturmiljö.

Grönstrukturplanen är kopplad till de mål för grönstrukturer som finns beskrivna i översiktsplanen, vilka bland annat fastställer att:

- Den regionala grönstrukturens värde som spridningskorridor för växter och djur och som rekreationsvärde för människor ska bibehållas.
- Gröna kilar och värdekärnor ska bibehållas för att öka natur- och rekreationsvärden.

Grönstrukturplanen ska användas i det dagliga arbetet och omfattar bland annat förslag på åtgärder och utvecklingsmöjligheter för Gustavsberg. För utveckling av det område som Gustavsbergsprojektet omfattar fungerar planen bland annat som ett underlag vid placering och prioritering av olika bebyggelseförslag.

Gång- och cykelplan för Värmdö kommun

Gång- och cykelplanen antogs 2014 och har det övergripande målet att andelen gående och cyklister i Värmdö kommun ska öka. Detta mål ska uppnås genom att gång- och cykelnätet i kommunen byggs ut och förbättras. Gång- och cykelvägnätet ska vara sammanhängande samt knyta ihop kommunens centrumområden, det regionala cykelstråket, kommunens replipunkter och kommunens prioriterade förändringsområden. Till detta övergripande mål kopplas ett antal delmål, en handlingsplan samt indikatorer för uppföljning.

För att nå målet investerar kommunen i nya gång- och cykelvägar i syfte att skapa ett sammanhängande stråk av gång- och cykelvägar samt knyta samman dessa med regionens cykelstråk, kommunens skärgårdsbryggor och kommunens prioriterade förändringsområden.

Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön

2017 beslutade kommunfullmäktige att revidera kommunens föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön. Revideringen syftade bland annat till att förtydliga bestämmelserna avseende skydd för ytvattentäkt och enskilda grundvattentäkter.

Föreskrifterna reglerar exempelvis avloppsanordningar, tomgångskörning samt skydd för ytvattentäkter och enskilda grundvattentäkter. Föreskrifterna tydliggör hur anmälan och ansökan till kommunens ske inom dessa områden samt upplyser om dispenser, sanktioner och avgifter.

Miljöprogram för utveckling av Gustavsberg

Kommunfullmäktige antog 2011 ett miljöprogram som ska gälla för samtliga detaljplaner inom ramen för Gustavsbergsprojektet. Bebyggelsen som planeras ska uppfylla högt ställda hållbarhetskrav och underlätta för en hållbar livsstil. Strukturen i programmet följer de nationella miljö kvalitetsmålen och kopplas främst till begränsad klimatpåverkan, frisk luft och en god bebyggd miljö.

Mindre buller, hälsosam inomhusmiljö, klimatanpassning och biologisk mångfald är områden som lyfts särskilt i programmet. Exempelvis ställs krav på att minst 60 procent av energin som används i tillkommande bebyggelse ska komma från förnybara källor eller baseras på återvinning. I enlighet med programmet ska möjlig placering av solfångare solceller märkas ut och laddningsstolpar för fordon förprojekteras i garage. Bygandet ska ske med minsta möjliga användning av icke-förnybara resurser och med material som också ska vara giftfria. Under byggtiden ska avfall reduceras, källsorteras

och återvinnas samt hushållsavfall ska sorteras.

Miljöprogrammet ligger till grund för samverkan och avtal med byggherrar i Gustavsbergsprojektet. Krav i enlighet med programmet ställs i exploateringsavtal innan antagandet av detaljplan. Vid genomförandeskedet av en detaljplan ska en uppföljning av programmets krav och rekommendationer genomföras.

Översiktsplan

I december 2017 genomfördes en aktualitetsprövning av Värmdö kommuns översiktsplan för 2012-2030. Planen bedömdes ha en fortsatt hög aktualitet.

En analys av strategisk planering kopplat till kommunens investeringsbehov har påbörjats, vilket bedöms leda till att kommunens utvecklingsstrategi preciseras genom att till exempel prioriteringar och avgränsningar av utvecklingsområden ändras för att uppnå en hållbar utveckling. Denna process har påbörjats under 2018.

Översiktsplanen ska tydliggöra kommunens långsiktiga utveckling och har därmed betydelse för den hållbara utvecklingen. Av översiktsplanen ska framgå:

- Grunddragen om den avsedda användningen av mark- och vattenområden
- Kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras
- Hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljökvalitetsnormer
- Hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen
- Hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder
- Sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Nybyggnation

I enlighet med översiktsplanen ska nybyggnation främst ske i kommunens tätorter och samordnas med övrig samhällsutveckling. I andra hand ska utbyggnad ske i så kallade prioriterade förändringsområden och därefter i övriga förändringsområden. All samordnad bebyggelseutveckling ska samordnas med utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp. Liksom tidigare år sker den största nybyggnationen i centrala Gustavsberg. I dagsläget är cirka 1 000 av de planerade 1 900 nya bostäderna uppförda. Exempel på nya projekt som genomförts under 2017, för tillskapande av nya bostäder, har varit markanvisningstävling för Kvarnbergsterrassen samt start-PM för Kråkberget. Projekten omfattar sammantaget cirka 440 bostäder.

De bostadsprojekt som genomförs inom ramen för Gustavsbergsprojektet ska följa det miljöprogram som tagits fram för området. Programmet bygger på ekologisk, social, ekonomisk och fysisk bärkraft och kopplar till kommunens lokala miljömål. Bland programmets mål kan, vad gäller en god bebyggd miljö, nämnas miljömål om att byggnationen ska kännetecknas av friska hus med lång hållbarhet. Vidare ska resursförbrukning och påverkan på miljö och hälsa från samtliga använda byggnadsmaterial, konstruktioner och byggprocess enligt programmet minimeras.

I SCB:s medborgarundersökning mäts medborgarnas nöjdhet med bostadssituationen i

kommunen. Utfallet, ett index skala 0-100, visar en sammanvägd nöjdhet avseende bostäder på index 50. Detta är en marginell förbättring jämfört med föregående år, då indexet uppgick till 49. Utfallet fås genom en sammanvägning av tre underliggande mått, vars utveckling framgår av tabellen nedan. Inga större förändringar kan noteras jämfört med 2016 års resultat och de är inte statistiskt säkerställda. Vid en jämförelse av 2017 och 2015 års resultat kan dock något större förändringar konstateras, vad gäller möjligheten att hitta bra boende samt vad gäller trivsamheten i bebyggelsen. För båda betygsindexen finns vid denna typ av jämförelse en mindre försämring.

Indikator	2015	2016	2017	Kommentar
Andel nybyggnation i väl belägna lägen i tätort	-	80 %	80 %	Den huvudsakliga nybyggnationen sker i centrala Gustavsberg och ska därmed följa det särskilda miljöprogram som finns för området.
Antal bostäder per 1 000 invånare	397	408	419	Antalet bostäder har ökat i kommunen, detta under en period då även kommunens befolkning har ökat kraftigt. Då majoriteten av nybyggnationen sker i centrala Gustavsberg avser detta främst tillskott av bostäder i flerfamiljshus.
Nöjd-region-index Möjligheter att hitta bra boende, index 0-10	5,4	5,0	5,1	
Nöjd-region-index Utbud av olika boendeformer, index 0-10	4,5	4,3	4,5	
Nöjd-region-index Trivsamhet bebyggelse, index 0-10	7,0	6,5	6,6	

Trafikinфраstruktur

För att stödja bebyggelseutvecklingen arbetar kommunen aktivt i samverkan med statliga och regionala aktörer för en hållbar utvecklingstakt av infrastruktur, som exempelvis avseende Grisslingeran och kollektivtrafiktäthet. En viktig fråga har under 2017 varit säkerställandet av en tillförlitlig kollektivtrafik i samband med ombyggnationen av Slussen. Kollektivtrafikens attraktivitet är av stor betydelse för Värmdö, som har en jämförelsevis hög andel utpendlingsomfattning på 63 procent.

Trafikförvaltningen genomför årligen kvalitetsmätningar, vilket är en viktig aspekt i kollektivtrafikens attraktivitet. Värmdöbornas bedömning av kollektivtrafiken vägs i undersökningen samman med Nacka, för en gemensam statistik för Nacka- och Värmdöbussarna. Av rapporten för 2017² framgår att den kvalitetsfaktor som får lägst betyg är trängsel, där nöjdheten uppgår till 54 procent. Detta är i nivå med tidigare års undersökningar. Vidare är 60 procent av resenärerna nöjda med störningsinformationen,

² Trafikförvaltningen, *Årsrapport Upplevd kvalitet – SL och Waxholmsbolaget 2017*

vilket är en förbättring jämfört med tidigare år. Under 2017 har Trafikförvaltningen genomfört förstärkningar av busstrafiken i Värmdö, dock efter tidigare neddragningar av kollektivtrafiken under 2015.

I SCB:s medborgarundersökning mäts medborgarnas uppfattning av bland annat kommunikationerna i kommunen. Utfallet, index 54 av maximalt 100, är oförändrat jämfört med 2016 års medborgarundersökning. Utfallet avseende nöjdheten med kommunikationer är en sammanvägning av fyra underliggande mått, vilka framgår i tabellen nedan. En större förskjutning har skett vad gäller bedömning av måttet avseende möjligheten att enkelt kunna transportera sig med bil, som har försämrats jämfört med tidigare år. Detta kan vara en följd av framkomlighetsproblem i vägnätet, exempelvis för Grisslingerrakan och Södra länken.

Indikator	2015	2016	2017	Kommentar
Infartsparkeringar <i>Målvärde infartsparkeringsplan: 2 500 platser år 2030</i>	1 385	1 495	1 495	Tillskapande av nya parkeringsplatser har under 2017 huvudsakligen skett i centrala Gustavsberg, i anslutning till nybyggnation exempelvis i form av kantstensparkering.
Nöjd-region-index Tillgång gång- och cykelvägar, index	5,3	5,3	5,5	
Nöjd-region-index Kollektivtrafik, index	6,4	6,1	6,1	
Nöjd-region-index Tillgång förbindelser för längre resor, index	5,2	5,1	5,2	
Nöjd-region-index Bil, index	7,1	7,0	6,5	

Gång- och cykelvägar

En fortsatt utbyggnad av kommunens gång- och cykelvägnät i enlighet med den fastslagna planen har fortgått. Av gång- och cykelplan framgår det övergripande målet om en långsiktigt hållbar utveckling där andelen gående och cyklister i kommunen ska öka. Målsättningen ska uppnås genom att dagens gång- och cykelvägnät ska byggas ut och förbättras, bland annat genom att skapa sammanhängande stråk med det regionala cykelstråket.

SCB:s medborgarundersökning mäter medborgarnas nöjdhet avseende kommunens gång- och cykelvägar. Med ett maximalt index om 100 får Värmdö kommun index 54, vilket är i nivå med föregående års mätning då indexet uppgick till 55. Till måttet finns fyra underliggande mått, vilka redovisas i tabellen nedan. Utvecklingen inom de underliggande betygsindexen visar generellt på en positiv utveckling, även om snöröjning av gång- och cykelvägnätet visar på en viss nedgång för 2017. Övriga underliggande mått har förbättrats i motsvarande mån.

Indikator	2015	2016	2017	Kommentar
Cykelväg, km/invånare	1,1	1,1	1,0	Inga större förändringar kan noteras vad gäller kommunens cykelstråk, mätt som antal km per invånare. Kommunen har dock växt med cirka 3 000 personer under mätperioden och den faktiska längden cykelväg har därmed ökat.
Nöjd-medborgar-index Belysning gång- och cykelvägar, index	5,7	5,7	6,0	
Nöjd-medborgar-index Underhåll och skötsel gång- och cykelvägar, index	5,9	5,9	6,1	
Nöjd-medborgar-index Snöröjning gång- och cykelvägar, index	6,0	6,0	5,8	
Nöjd-medborgar-index Trafiksäkerhet gång- och cykelvägar, index	5,8	5,8	6,0	

Avfallshantering

Under 2017 har insamlingen av matavfall i Värmdö kommun fortsatt att öka i omfattning och under året tillkom 189 nya anslutningar för enbostadshus samt 339 nya anslutna flerbostadshus. Detta ger en sammantagen ökning med 522 nya anslutningar för året. Detta är i enlighet med kommunens målsättningar om att mängden avfall ska vara oförändrad eller minska, att matavfallsinsamlingen ska öka och att insamlingen av grovavfall ska öka.

I kommunen finns sex återvinningscentraler för grovavfall. Fem av dessa omfattar även miljöstationer för elavfall och farligt avfall. Under sommartid trafikerar en grovsopfärja skärgården. Som stöd till medborgarna i hanteringen av avfall finns en sorteringsguide framtagen.

SCB:s medborgarundersökning mäter medborgarnas uppfattning av kommunens renhållning och sophämtning. För 2017 uppgår det sammanvägda indexet till 61 för 2017 jämfört med index 62 för föregående års mätning. Underliggande mått avseende renhållning och sophämtning framgår av tabellen nedan. Inga större förändringar har skett avseende nöjdheten hos medborgarna under de senaste åren.

Indikator	2015	2016	2017	Kommentar
Mängd hushållsavfall, kg per invånare	-	547 kg	543 kg	
Andel materialåtervinning <i>Målvärde i avfallsplan: 65 %</i>	-	31 %	31 %	
Nöjd-medborgar-index Sophämtning, index	7,3	7,3	7,5	

Nöjd-medborgar-index Återvinningscentraler, index	6,9	6,9	7,0	
Nöjd-medborgar-index Åtgärder mot klotter och annan skadegörelse, index	5,9	5,9	5,9	
Nöjd-medborgar-index Renhållning parker och allmänna platser, index	6,2	6,2	6,3	

Begränsad klimatpåverkan

Utsläppen av växthusgaser ska minska så att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Miljöanpassade trafiksystem ska byggas ut och kollektivtrafiken främjas genom att den görs attraktiv och tillgänglig. Nyttjandet av förnyelsebara energikällor ska främjas och teknik som leder till större effektivitet och lägre energiförbrukning ska nyttjas. Värmdö ska underlätta för kommuninvånarna att göra miljösmarta val och kommunens egen konsumtion ska kännetecknas av hållbarhet.

Styrdokument

Energi- och klimatpolicy

Värmdö kommuns energi- och klimatpolicy reviderades 2014, fyra år efter antagandet. Policyn anger mål om minskade klimatpåverkande utsläpp och en strategi om hur målen kan nås. Policyns mål är uppdelade i klimatmål, energimål och transportmål och omfattar såväl regionala som kommunala målsättningar. År 2030 är målar, med år 2020 som delmål.

Energi- och klimatpolicyn anger bland annat följande ansatser för att nå en hållbar utveckling:

- Utsläppen av växthusgaser utanför handeln med utsläppsätter ska minska med 19 procent till år 2020, jämfört med utsläppsnivån år 2005.
- Utsläpp av koldioxid ska på lång sikt minska till ett ton per invånare och år för att hindra mänsklig påverkan på klimatet.
- Senast 2030 ska Värmdö vara en fossilbränslefri kommun.
- Olje användningen ska ersättas helt till 2030.
- Utsläpp från vägtrafiken ska 2020 ha stabiliserats på 1990 års nivå.
- Bilens andel av korta resor (kortare än fem kilometer) ska minska med 10 procent till 2020 jämfört med 2000 års nivå och 50 procent till år 2030.
- Andelen resande med cykel och kollektivtrafik ska öka med 50 procent till 2030 jämfört med nivån år 2000.

Syftet med revideringen av policyn år 2014 var bland annat att synkronisera den med den regionala energi- och klimatstrategin för Stockholms län. I likhet med den regionala strategin är målen i kommunens policy kopplade till sex åtgärdsområden inom transporter och resande, energianvändning i bebyggelse, energiproduktion, samhällsplanering, bärkraftig konsumtion av varor och tjänster samt kunskapsuppbyggnad och utvecklingsarbete.

Energi- och klimatpolicy omfattas av översynen av styrdokument. Policyns mål följs inte upp i sin helhet och därmed ska en översyn gällande efterlevnad och vidareutveckling av policyn göras.

Kostpolicy

Kostpolicyn antogs 2010 i syfte att klargöra de övergripande inriktningar och ansvar som finns kring måltids- och kostfrågor. Av policyn framgår att kommunens måltidsverksamheter ska sträva mot det övergripande målet om ett hållbart Värmdö. Detta innebär att exempelvis inköp, produktion, transporter, avfallshantering och energianvändning alltid ska ta hänsyn till miljön. Policyn tar särskilt upp att maten i möjligaste mån ska baseras på inköp av ekologiska livsmedel.

I februari 2018 fattade kommunfullmäktige beslut om att revidera kostpolicyn, vilket bland annat medför en ambitionsökning vad gäller andelen säsonganpassad ekologisk och vegetarisk mat samt mindre matsvinn vilket bedöms vara positivt för miljön. Uppföljning av den reviderade policyn samt dess målsättningar sker i kommande miljöbokslut.

Policy samt riktlinjer för inköp och upphandling

2014 antogs policy samt riktlinjer för inköp och upphandling, vilka omfattar alla typer av inköp och upphandlingar som görs inom kommunen och de kommunala bolagen.

I enlighet med policyn ska Värmdö kommuns upphandling av varor och tjänster ske med inriktningen att skapa ekonomiska fördelar, minska miljö- och klimatpåverkan samt ge kvalitetsmässiga mervärden för verksamheten. Bland annat ska varor och tjänster som upphandlas bidra till en god livsmiljö och ha en begränsad påverkan på klimatet med minsta möjliga negativa miljöpåverkan.

Upphandling ska ske med stöd av Miljöstyrningsrådets kriterier för miljövänlig upphandling. Utgångspunkten ska vara att kommunens leverantörer ska arbeta systematiskt med miljöfrågor och att den på tillverkningsorten gällande miljö- och arbetsmiljölagstiftning ska följas. Uppföljning sker inom ramen för respektive upphandlande verksamhet.

Rese- och transportpolicy

2017 antogs Värmdö kommuns rese- och transportpolicyn, vilken ersatte tidigare bilpolicy, riktlinjer för resor i tjänsten samt regler för Värmdö kommuns tjänstebilar.

Den nya policyn tydliggör att kommunens ska sträva mot minskade utsläpp av växthusgaser och vid inköp och leasing av personbilar ska därför fossilfritt bränsle prioriteras. Policyn fastställer en prioritering av drivmedel enligt följande ordning:

- El
- Laddhybrid
- Gas
- Övriga bränslen

Riktlinjer för internt miljöarbete

Värmdö kommuns riktlinjer för internt miljöarbete antogs 2013. Riktlinjerna beskriver hur kommunen, ur ett hållbarhetsperspektiv, ska bedriva det interna miljöarbete kopplat till upphandling, energieffektivisering, livsmedelsinköp, avfallshantering, transporter samt skadliga ämnen.

Av riktlinjerna framgår att det interna miljöarbetet ska ingå i ordinarie verksamhetsplanering. Fokus i framtagna verksamhetsplaner bör vara att vidta miljöåtgärder i kärnverksamheten. Uppföljning av åtgärderna ska ske årligen.

Riktlinjerna för det interna miljöarbetet omfattas av den översyn av styrdokument på miljöområdet som pågår.

Strategi för minskad klimatpåverkan från fastigheters energianvändning

Kommunfullmäktige antog 2012 en strategi för minskad klimatpåverkan för fastigheternas energianvändning, vilken har sin utgångspunkt i energi- och klimatpolicyn.

Strategin ska vara en vägvisare mot ett mer energieffektivt och koldioxidneutralt kommunalt fastighetsbestånd. Den ska bidra till att minska kommunens utsläpp av växthusgaser samtidigt som kommunen ska leverera ett inomhusklimat som ger nöjda hyresgäster.

Miljövänliga fordon

Utsläppen av växthusgaser i Värmdö, liksom nationellt, kommer till stor del från transportsektorn. En övergång till mer hållbara drivmedel pågår och andelen miljöbilar i bilflottan, såväl för kommunens medborgare som i kommunorganisationen, har utvecklats positivt jämfört med föregående år.

Under 2017 har kommunen antagit en ny rese- och transportpolicy, vilket beskrivs tidigare i miljöbokslutet. Policyn innebär en ökad ambitionsnivå och en tydligare miljöhänsyn jämfört med tidigare styrdokument på området. I enlighet med policyn ska resor i tjänsten i första hand genomföras med buss eller tåg. Flyg ska nyttjas först när övriga resealternativ har uteslutits med hänsyn till kostnadseffektivitet, miljö, personalsociala aspekter samt säkert resande. För kommunanställda finns även en cykelpool samt SL-kort för utlåning.

Värmdö kommun har en halvöppen bilpool, belägen vid kommunhuset i Skogsbo. Bilpoolen möjliggör för medborgare att boka miljöbilar på kvällstid och under helger. Av tillgängliga bilar i poolen är två eldrivna och övriga tio el- och bensinhybrider.

Kommunens långsiktiga klimatmål finns i energi- och klimatpolicyn, som bland annat anger att utsläpp av koldioxid på lång sikt ska minska till ett ton per invånare och år. Detta ska uppnås bland annat genom att bygga hållbara trafiksystem, verka för att invånarna väljer andra transportsätt än bil, energieffektivisera kommunens egna fastigheter samt klimatsmart konsumtion.

Indikator	2015	2016	2017	Kommentar
Andel miljöbilar av personbilar och lätta lastbilar	35 %	43 %	50 %	Andelen miljöbilar ökar i kommunen, liksom i länet i övrigt.
Andel miljöbilar i kommunorganisationen	35 %	40 %	44 %	Andelen miljöbilar ska successivt öka i kommunorganisationen. En ny rese- och transportpolicy har trätt i kraft under 2018, vilken förväntas påverka utvecklingen ytterligare.

Hållbar energi

Kommunfullmäktige har ställt upp målet att alla oljepannor ska fasas ut ur uppvärmningen av kommunens fastigheter till år 2030. För att ytterligare öka ambitionsnivån har förvaltningen reviderat målsättningen så att samtliga oljepannor ska vara utfasade redan till år 2020.

När oljepannor tas ur bruk ersätts oljeanvändningen med förnybara och koldioxidneutrala uppvärmningssätt som fjärrvärme, bergvärme och värmepumpar. Under 2017 har en oljeanläggning fasats ut, vilken har bestått av två oljepannor. Det gör att det nu finns fem oljepannor fortfarande i bruk inom kommunens fastighetsbestånd.

Kommunen har två större solcellsanläggningar i bruk. Anläggningarna är belägna på taket till kommunhuset i Skogsbo samt på förskolan Solbacken i Mörtlös. Ytterligare solcellsanläggningar planeras i kommande nybyggnadsprojekt som uppförs i lämpliga lägen.

Under 2017 har en uppföljning av det vindkraftverk som Värmdö kommun köpte 2012³ redovisats för kommunstyrelsen. En klimatnytta för vindkraftverket togs fram utifrån marginalmetoden⁴. Energimyndigheten uppskattar att elproduktion i europeiska kolkondenskraftverk i genomsnitt ger upphov till utsläpp av ett ton koldioxid per producerad MWh energi. Baserat på detta antagande, samt en årsproduktion om cirka 7,5 GWh, kan kommunens egenproduktion bidra till en utsläppsreduktion om cirka 7 500 ton koldioxid för uppföljningsperioden.

Upphandling

Kommunens egen konsumtion ska kännetecknas av hållbarhet och hänsyn ska tas till miljön när varor och tjänster upphandlas. Som stöd för detta används ett digitalt verktyg, framtaget av Miljöstyrningsrådet, som omfattar kriterier som syftar till att hjälpa upphandlande organisationer att ställa relevanta miljökrav. Generellt sett ställs miljökrav i större utsträckning vid upphandling av varor i kommunen än av tjänster.

³ Dnr 2017KS/0148

⁴ Marginalmetoden innebär att egenproduktionen av el ersätter el som annars hade behövts produceras på marginalen, vilket på den europeiska elmarknaden i hög utsträckning sker genom kolkraft.

Andelen ekologiska livsmedel förekommer i olika styrdokument som ett mått på upphandlingsområdet. Andelen fortsätter att öka i kommunorganisationen. En ytterligare skärpning kommer att ske genom den nya kostpolicy som kommunfullmäktige har antagit under 2018. Policyn ställer högre krav på andelen ekologiska livsmedel i kommunen samt tydliggör hur detta ska implementeras och följas upp i kommande miljöbokslut.

Indikator	2015	2016	2017	Kommentar
Andel ekologiskt producerade livsmedel som köps in till kommunala verksamheter	23 %	22 %	24 %	Andelen ekologiska livsmedel ökar i kommunala verksamheter. För att öka andelen medför den nya kostpolicy som trätt i kraft under 2018 en ambitionshöjning.

Energi- och klimatrådgivning

Under 2017 beslutade kommunstyrelsen att Värmdö även fortsatt ska ingå i samverkansöverenskommelse om energi- och klimatrådgivning i Stockholms län samt Häbo kommun. Den övergripande målsättningen med samverkan är att bidra till en minskad energianvändning och klimatpåverkan genom information och kunskapsspridning om effektiv energianvändning samt hållbara lösningar avseende energi och transporter för privatpersoner, företag och organisationer. Verksamheten finansieras av statsbidrag som används för att finansiera en gemensam basverksamhet bland annat i form av hemsidan energirådgivningen samt telefonrådgivning.

Under 2017 har Värmdö kommun, inom ramen för energi- och klimatrådgivningen, besökt fyra bostadsrättsföreningar och organisationer för rådgivning kring minskad energianvändning. Rådgivning har även erbjudits medborgare vid tre tillfällen i samband med de så kallade bygglovskvällarna som genomförts i Skogsbo.

Inom energi- och klimatrådgivning bedrivs även ett uppsökande arbete, där cirka 80 bostadsrättsföreningar i kommunen har kontaktats med information och erbjudande om kostnadsfri rådgivning. Vidare har annonsering genomförts i tidningen Nyinflyttad i Värmdö, för att informera nya medborgare och tillgången till kostnadsfri energirådgivning.

Miljönätverk

Värmdö kommun är medlem i Sveriges ekokommuner och i Klimatkommunerna.

Sveriges Ekokommuner syftar till att främja utvecklingen för ett hållbart samhälle utifrån en ekologisk grundsyn med en tydlig koppling till det ekonomiska och sociala perspektivet. Medlemmarna ska vara en förebild och föregångare för landets övriga kommuner i arbetet för en hållbar utveckling på lokal nivå.

Klimatkommunernas övergripande syfte är att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige genom erfarenhetsutbyte, påverkansarbete och spridning av goda exempel. Föreningen ska vara en pådrivande aktör för det nationella klimatarbetet genom att lyfta

fram vilka möjligheter, hinder och drivkrafter som har betydelse för arbetets resultat.

Grundvatten av god kvalitet

Tillgång på grundvatten av god kvalitet och mängd är avgörande för Värmdös utveckling, för människors hälsa och för miljön. Genom en fortsatt utbyggnad av det kommunala vatten- och spillvattensnätet ska kommunen verka för ett hållbart grundvattenuttag samt för minskad saltvatteninträngning. Kommunen ska även verka för att vattensnål teknik används. Utströmmande grundvatten ska ha sådan kvalitet att det är tjänligt att dricka och att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i vattenmiljöer.

Styrdokument

VA-plan, VA-policy samt VA-översikt

En ny VA-plan togs fram 2014, vilken tillsammans med VA-policy och VA-översikt utgör kommunens vattenplanering. Vattenplaneringen påvisar hur kommunen ser på nationella, regionala och lokala miljömål som berör vatten och avlopp samt hur kommunen ska arbeta för att uppnå god vattenstatus i enlighet med kraven i EU:s ramdirektiv för vatten.

Kommunens vattenplanering är paraply- och styrdokument för planering, projektering och prövning av vatten och avlopp samt ska ge stöd och vägledning för beslut i frågor om VA-utbyggnad.

I enlighet med VA-planen ska kommunen bland annat stå för en långsiktigt hållbar avloppsrening där kommunalt VA finns samt medverka till att gemensamma avloppsanläggningar på sikt kan anslutas.

Målen i vattenplaneringen ska nås genom fortsatt utbyggnad av det kommunala VA-nätet samt genom ett intensivt arbete med att åtgärda undermåliga avlopp. Kommunfullmäktige har även beslutat om en målsättning om att samtliga fastigheter ska ha godkända avlopp med fullgod rening till år 2020. Detta innebär att cirka 8 000 avlopp ska ha åtgärdats vid utgången av år 2020.

Vatten och avlopp

Utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp är kommunens enskilt största miljöprojekt och har bäring på flera miljömål. Utbyggnaden är en viktig del i arbetet för att skydda grundvattnet samt minska övergödningen. När det är ekonomiskt försvarbart och tekniskt möjligt ska Värmdö kommun verka för att ansluta så många fastigheter som möjligt till VA-nätet.

Översiktsplanen identifierar prioriterade förändringsområden, som redan har en hög grad av permanentboende och därmed är prioriterade i arbetet med utbyggnaden av det kommunala VA-nätet. Prioriteringen av olika områden samt tidplaner för utbyggnaden framgår av översiktsplanen, till år 2025 är målsättningen att 17 prioriterade förändringsområden ska ha anslutits.

Under 2017 sattes 223 nya vattenmätare upp, där en mätare kan omfatta flera abonnenter i exempelvis ett flerfamiljshus. Detta gör att det sammantaget för året tillkom 615 nya anslutningar till det kommunala VA-nätet.

Medborgarnas uppfattning av kommunens vatten och avlopp bedöms inom ramen för SCB:s medborgarundersökning. Det sammanvägda indexet för området var i mätningen för 2017 ett index om 68, att jämföra med 72 för föregående år. Minskningen beror främst försämringar i två av de underliggande tre måtten, vilket framgår av tabellen nedan.

Indikator	2015	2016	2017	Kommentar
Nya anslutningar till kommunalt VA-nät	193	392	615	Anslutningstakten har ökat, vilket delvis är en följd av ökad anslutning av flerfamiljshus.
Andel enskilda dricksvattenprovtagningar med godkänd kvalitet	73 %	69 %	66 %	Andelen godkända prov har minskat över tid, vilket beror på fler provtagningar.
Nöjd-medborgar-index Dricksvatten, index	8,0	7,7	7,6	
Nöjd-medborgar-index Vattenförsörjning, index	7,7	7,7	7,3	
Nöjd-medborgar-index Avloppssystem, index	7,3	7,0	5,8	

Käppalaförbundet

Värmdö kommun är en av elva medlemskommuner i Käppalaförbundet, vars vision är rent avloppsvatten och rena resurser. Allt avlopp från de centrala delarna av kommunen pumpas till Käppala reningsverk på Lidingö för behandling. Vid Käppalaverket tas den näring och energi som finns i avloppsvatten till vara och återförs till samhällets kretslopp i form av slam och biogas. Växtnäringen i slammet återförs också till jordbruket.

I Käppala reningsverk kan cirka 99 procent av organiska föroreningar, 97 procent av fosfor och 80 procent av kväve rensas bort.

Under 2017 behandlade Käppalaverket sammanlagt cirka 53 miljoner m³ avloppsvatten. Sammantaget levererades fordonsgas till en mängd om 4,2 miljoner Nm³ och vidare kunde cirka 29 000 ton avvattnat slam produceras.

Giftfri miljö

Kommunens invånare ska mötas av en giftfri miljö i sin vardag. Barns hälsa och miljö ska vara i fokus. Farliga ämnen ska fasas ut ur den kommunala verksamheten och ett led i det arbetet är att öka kunskapen kring farliga ämnen. Redan förorenade markområden ska saneras i samband med exploatering och kommunen ska verka för att mindre farliga ämnen används i bygg- och anläggningsarbeten. Farligt avfall ska tas omhand och kommunens avfallshantering ska fortsätta att utvecklas.

Styrdokument

Plan för minskning av skadliga ämnen

År 2013 antogs en plan för ett systematiskt och långsiktigt arbete med att minska andelen skadliga ämnen inom kommunens verksamheter. Planen är indelad i sju faser, där bland annat inventering, inköp och upphandling samt utfasning av skadliga ämnen ingår. Planen ska följas upp och redovisas årligen.

I planen finns en utfasningslista över skadliga ämnen som baseras på Kemikalieinspektionens kandidatlista med särskilt farliga ämnen. Utfasningslistan omfattar även inredning, inventarier och material.

Miljöcertifiering

Värmdö kommun deltar årligen i Håll Sverige Rents aktion mot nedskräpning, som syftar till att förskolor, skolor och privatpersoner plockar skräp under några veckor på våren för att skapa ett trevligare och renare närområde. I samband med aktionen arbetar många förskolor och skolor också pedagogiskt med frågor om nedskräpning, återvinning och konsumtion. Vid aktionen under våren 2017 deltog cirka 4 200 barn och vuxna i Värmdö kommun.

Håll Sverige Rent har en certifiering vid namn Grön Flagg, ett ramverk kring hur förskolor och skolor kan lära ut hållbarhetsfrågor på ett spännande sätt. Tillsammans genomför deltagarna aktiviteter där de testar i sin närmiljö. Sammantaget 19 verksamheter i Värmdö är anslutna till Grön Flagg, varav två nya har tillkommit under året. 2017 nominerades Lövhamra förskola till årets Grön Flagg-förskola, med slutgiltig placering som tredje bästa förskoleverksamhet.

Utbildningsnämnden har avsatt budgetmedel för att skapa giftfria lärmiljöer inom förskoleverksamheten. Vidare ska förskolor och skolor upprätta handlingsplaner för energieffektiviseringsåtgärder samt planer för hur verksamheterna ska arbeta i enlighet med kommunens miljömål.

Indikator	2015	2016	2017	Kommentar
Miljöcertifierade förskolor och skolor	37 %	36 %	36 %	Två nya verksamheter har anslutit sig till Grön Flagg under 2017. Totalt är 19 verksamheter certifierade.

Förorenade områden

Markföroreningar förekommer på flera håll i kommunen. Länsstyrelsen har identifierat ett 20-tal förorenade markområden i kommunen, där vatten- och landområdena i Gustavsberg hör till de mest förorenade områdena i kommunen och saneringar sker successivt i samband med utbyggnaden i Porslins kvarteren.

Vid förändrad markanvändning ställs krav på provtagning av mark som misstänks vara förorenad, exempelvis om en industrifastighet ska användas för bostadsändamål.

Verksamhetsutövaren är skyldig att anmäla åtgärder som ska vidtas vid upptäck markförorening till kommunen. Under 2017 har sju marksaneringsärenden hanterats.

Minskad användning av farliga ämnen vid bygg och anläggning

I enlighet med miljöprogrammet för Gustavsberg ska kommunen verka för en minskad användning av farliga ämnen vid bygg- och anläggningsarbeten. Detta har bland annat haft betydelse i den markanvisning som genomfördes för Kvarnbergsterrassen, då kommunen i markanvisningsavtal kan ställa miljökrav.

Inom ramen för miljöprogrammet ställs krav på att material ska vara hållbara och giftfria, vilket kontinuerligt följs upp i samband med att utbyggnad sker.

Hav i balans, levande kust och skärgård, ingen övergödning

Värmdö kommun ska verka för att det hav som omgärdar oss ska vara i balans. Det innebär att det ska ha en långsiktig hållbar produktionsförmåga och att den biologiska mångfalden ska bevaras. Det kräver en medveten planering, skydd av viktiga miljöer längs kusterna och i vattenmiljöerna samt en fortsatt utbyggnad av det kommunala vatten- och spillvattensnätet. Tillsyn och information kring enskilda avloppslösningar ska bidra till kretsloppsanpassade lösningar och latrin ska i första hand transporteras till reningsverk. Dessa åtgärder ska bidra till att minska övergödningen av Östersjön. Vår kust och skärgård ska fortsatt hållas tillgänglig. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas.

Styrdokument

Dagvattenpolicy för Värmdö kommun

Kommunens dagvattenpolicy antogs 2012 av kommunfullmäktige. Syftet med policyn är ett ställningstagande om vilka ansvarsområden och grundprinciper som ska gälla för dagvatten i Värmdö kommun. Policyn är framför allt avsedd att gälla vid större ombyggnationer och exploateringar, men även befintliga dagvattenlösningar berörs.

Av dagvattenpolicyn framgår att kommunen mål för dagvattenhantering ska implementeras i det löpande arbetet, exempelvis i framtagandet av nya detaljplaner och vid exploateringsarbete. I enlighet med policyn ska en prövning av lämplig dagvattenhantering alltid ske vid detaljplanering samt val av reningsmetoder och recipienter ske med stöd av policyns rekommendationer.

Inventering av enskilda avlopp

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden har som målsättning att samtliga fastigheter med små avlopp i kommunen ska ha inventerats till utgången av år 2020. Under 2017 har 1 400 fastighetsägare kontaktats med information om inventering, vilket överskrider nämndens målsättning om 1 000 nya kontakter.

I samband med att inventering sker inkommer fastighetsägare ofta med en ansökan om nytt avlopp, vilket gör att detta således blir åtgärdat redan i samband med inventeringen. Med anledning av ett fortsatt högt tryck på entreprenörer och inkomna ansökningar bedöms dock målsättningen vara svår att nå.

Indikator	2015	2016	2017	Kommentar
Andel enskilda avlopp som inventerats <i>Målvärde av BMHN: 100 % år 2020</i>	36 %	46 %	57 %	Utfallen omfattar, utöver faktiska inventeringar, även de avlopp som kunnat fastställas som godkända utan inventering samt de som ansökt om nytt tillstånd.

Race for the Baltic

Kommunstyrelsen beslutade 2016 att Värmdö kommun ska medverka i projektet Race for the Baltic, som syftar till att återställa Östersjön. Kommuner, företag och entreprenörer bidrar med kunskap och arbetar gemensamt med att utveckla hållbara ekonomiska utvecklingsmöjligheter för att skapa en attraktiv region för medborgare och näringsliv. Inom ramen för projektet har det under 2017 tagits fram en så kallad blå strategi, en åtgärdsplan och arbete har påbörjats med framtagandet av en handlingsplan.

Under hösten 2017 har projektet bistått bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden med inventeringsarbete på Svartsö, Nämndö och Träskö. Inom projektet ingår vidare att identifiera hållbara vatten- och avloppslösningar i skärgården samt att utgöra ett stöd för fastighetsägarna i skärgården vad gäller vattenfrågor. För sammanhållen bebyggelse i skärgården planeras för inventering och information som även innehåller ett stöd för att kunna ordna gemensam avloppsrening.

Ett rikt växt- och djurliv

Värmdö ska präglas av ett rikt växt- och djurliv och invånarna ska ha nära till natur och rekreation. Regionens gröna kilar ska värnas och ny bebyggelse ska placeras medhänsyn till naturmiljön. Viktiga natur-, kultur- och strandområden ska skyddas och tillgängligheten till dessa ska säkras genom till exempel bildandet av nya naturreservat och biotopskyddsområden. Kommunen ska sköta sina markområden med målet att värna biologisk mångfald. Invånarna ska fortsatt ha nära till natur och rekreation.

Styrdokument

Naturreservatsplan

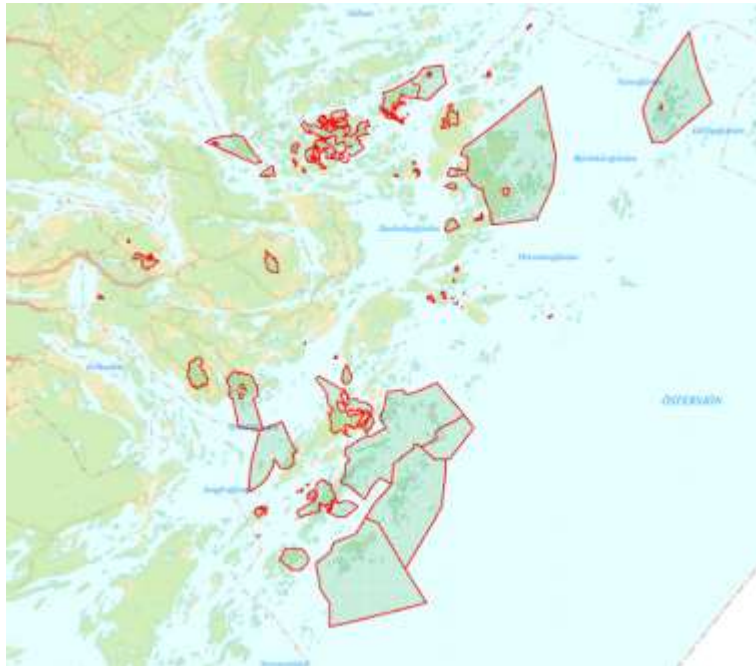
Värmdö kommuns naturreservatsplan omfattar en samlad strategi för bildandet av kommunala naturreservat och naturminnen, med det långsiktiga målet att säkerställa värden för natur och friluftsliv runt kommunens centrumområden samt områden med dokumenterat höga naturvärden.

Naturreservatsplanen identifierar sexton områden i kommunen lämpliga för naturreservatsbildning, vilka är listade i prioritetsordning. Planens genomförandetid löper till år 2030.

Skyddade naturområden

I Värmdö kommun finns 46 naturreservat med varierande livsmiljöer och naturvärden, se karta nedan. När Värmdö växer med nybyggnation av bostäder och infrastruktur, är naturen av vikt för rekreation och utomhusupplevelser.

Under 2017 har Värmdö kommun yttrat sig positivt till länsstyrelsen om i naturreservatsfrågor. Ett ärende avsåg bildandet av Karklö naturreservat inom ett område som omfattar delar av öarna Karklö-Vambö, Björkholmen och Idholmen samt hela Kolfatet. Kommunen ställde sig även positiv till att bilda Stickligsbergs naturreservat genom en utvidgning av Saltarö-Skärmarö naturreservat.

Förteckning över styrdokument

Värmdö kommun har cirka 280 politiskt beslutade styrdokument, varav nedanstående förteckning omfattar de som bedöms vara av direkt betydelse för kommunens miljöarbete.

Parallellt med framtagandet av detta miljöbokslut pågår en översyn av kommunens styrdokument. Genomlysningen av styrdokument inom miljöområdet har genomförts inom ramen för den så kallade miljömiljonen, som anslagits i kommunstyrelsens budget för 2017. Enligt detta uppdrag ska kommunstyrelsen göra en översyn av kommunens styrdokument och policys i enlighet med EU-direktiv, med ett särskilt uppdrag att ta fram en resurshushållningspolicy. Parallellt med framtagandet av nya styrdokument på miljöområdet ses befintliga styrdokument över vad gäller bland annat aktualitet samt dess överensstämmelse med bland annat kommunens lokala miljömål. Detta arbete omfattar även en översyn av struktur för rapportering av indikatorer inom miljöområdet, vilket därmed kan få följder för uppföljningen av de lokala miljömålen för kommande år.

- Allmänna bestämmelser om vatten och avlopp
- Avfallsföreskrifter
- Avfallsplan
- Bekämpningsplan för jätteloka

- Belysningsprogram
- Dagvattenpolicy för Värmdö kommun
- Energi- och klimatpolicy
- Fastighets- och lokalpolicy
- Grönstrukturplan för Gustavsberg
- Gång- och cykelplan för Värmdö kommun
- Klimat- och energistrategi för Stockholms län
- Kostpolicy
- Kulturmiljöprogram
- Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön
- Miljöprogram för utveckling av Gustavsberg
- Naturreseplansplan
- Plan för minskning av skadliga ämnen
- Policy samt riktlinjer för inköp och upphandling
- Policy för jakträttsupplåtelser på kommunens mark
- Regler för miljöbelöningen i Värmdö kommun
- Renhållningsordning
- Rese- och transportpolicy
- Riktlinjer för internt miljöarbete
- Strategi för minskad klimatpåverkan från fastigheters energianvändning
- Strategisk plan för oljeskydd i Värmdö kommun
- VA-plan, VA-policy samt VA-översikt
- Vindkraftpolicy
- Övergripande handlingsplan inför planering av åtgärder för en fosfor- och kvävenutral kommun
- Översiktsplan